

Fortsatt trögt, men kapacitetsutnyttjandet ökar

Orderingången för teknikföretag i Sverige ökar men i något lägre takt under fjärde kvartalet. Vårt samlade konjunkturindex visar att återhämtningen fortfarande går trögt. Positivt är dock att fler företag än tidigare har förbättrat utnyttjandet av sin produktionskapacitet.

Orderingången ökar sammantaget i mindre omfattning än tidigare både från hemma- och exportmarknaden under sista kvartalet 2013. Den exportinriktade bil- och transportmedels-

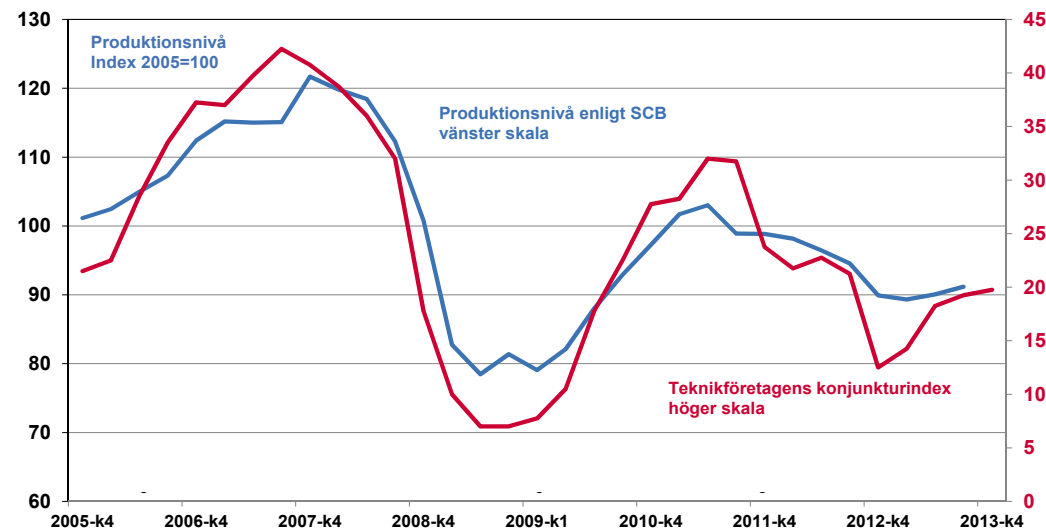
”Återhämtning men i begränsad omfattning

industrin visar här en klart mer dämpad ordertillväxt jämfört med tidigare under

året. Å andra sidan visar den lika exportberoende maskinindustrin en mindre förbättring i orderingången. Efterfrågan för metallvaruindustrin har nu också förbättrats något och för första gången på drygt ett år. Även leverantörsföretag visar sammantaget en begränsad ökad ordertillväxt.

Orderläget i slutet av året indikerar att konjunkturen förbättras men i en sammantaget begränsad omfattning. En fortsatt låg efterfrågan på personal leder till samma slutsats. Mer posi-

Teknikföretagens konjunkturindex och produktionsnivå

Teknikföretagens konjunkturindex = Andel företag med fullt kapacitetsutnyttjande, stor orderstock och brist på arbetskraft. Samtliga variabler kan anta värdet 0-100. Produktionsindex IPI säsongrensad från SCB kvartalsdata enligt SNI 25-30 och 33.

tivt är däremot att fler företag än tidigare ökar sitt kapacitetsutnyttjande, särskilt gäller detta större exportinriktade företag vilket i sin tur inverkar positivt på många leverantörsföretag.

ORDERLÄGET

		Sverige				Export				
		↗	-	↘	=	↗	-	↘	=	
Metallvaruföretag										
aug-13	37%	28	50	22	6	63%	15	51	34	-19
nov-13		31	58	11	20	32	48	20	12	
Varav metallbearbetning										
aug-13	70%	27	60	13	14	30%	31	57	12	19
nov-13		34	28	38	-4	35	48	17	18	
Maskinindustri										
aug-13	17%	13	73	14	-1	83%	28	50	22	6
nov-13		12	71	17	-5	26	63	11	15	
Leverantörer till maskinindustri										
aug-13	37%	44	46	10	34	63%	50	31	19	31
nov-13		31	44	25	6	33	59	8	25	
Leverantörer till tele- och elektroindustri										
aug-13	53%	27	63	10	17	47%	47	39	14	33
nov-13		33	48	19	14	26	54	20	6	
Instrumentindustri										
aug-13	8%	17	68	15	2	92%	13	21	66	-53
nov-13		14	73	13	1	5	55	40	-35	
Bil- och transportmedelsindustri										
aug-13	16%	34	48	18	16	84%	47	53	0	47
nov-13		42	39	19	23	54	6	40	14	
Leverantörer till bilindustri										
aug-13	37%	47	41	12	35	63%	50	49	1	49
nov-13		49	32	19	30	50	38	12	38	
Leverantörer till bygg och anläggning										
aug-13	28%	13	56	31	-18	72%	4	64	32	-28
nov-13		16	74	10	6	5	90	5	0	

		Sverige				Export				
		↗	-	↘	=	↗	-	↘	=	
0-74 anställda										
aug-13	55%	27	56	17	10	45%	32	49	19	13
nov-13		38	34	28	10	32	42	26	6	
75-150 anställda										
aug-13	49%	18	64	18	0	51%	27	55	18	9
nov-13		25	55	20	5	28	63	9	19	
151-500 anställda										
aug-13	42%	28	60	12	16	58%	33	57	10	23
nov-13		23	67	10	13	26	61	13	13	
501- anställda										
aug-13	14%	27	52	21	6	86%	35	52	13	22
nov-13		28	43	29	-1	40	31	29	11	

Teknikföretag totalt

aug-13	21%	26	56	18	8	79%	35	52	13	22
nov-13		27	50	23	4	38	36	26	12	

Teknikföretag leverantörer totalt

aug-13	33%	26	58	16	10	67%	25	55	20	5
nov-13		32	53	15	17	26	65	9	17	

DÄMPAD ORDERTILLVÄXT

Teknikföretagens konjunkturbarometer visar sammantaget att orderingen ökar i lite lägre takt under slutet av året.

Orderingen på export fortsätter öka, men i något lägre takt än tidigare i år. En mer dämpad ordertillväxt i bil- och transportmedelsindustrin är en bidragande faktor.

På hemmamarknaden innebär dämpningen att ordervolymer ökar marginellt. Sammantaget utvecklas orderläget därmed bättre på export än på den svenska hemmamarknaden. Exporten har också störst betydelse för den totala ordervolymen.

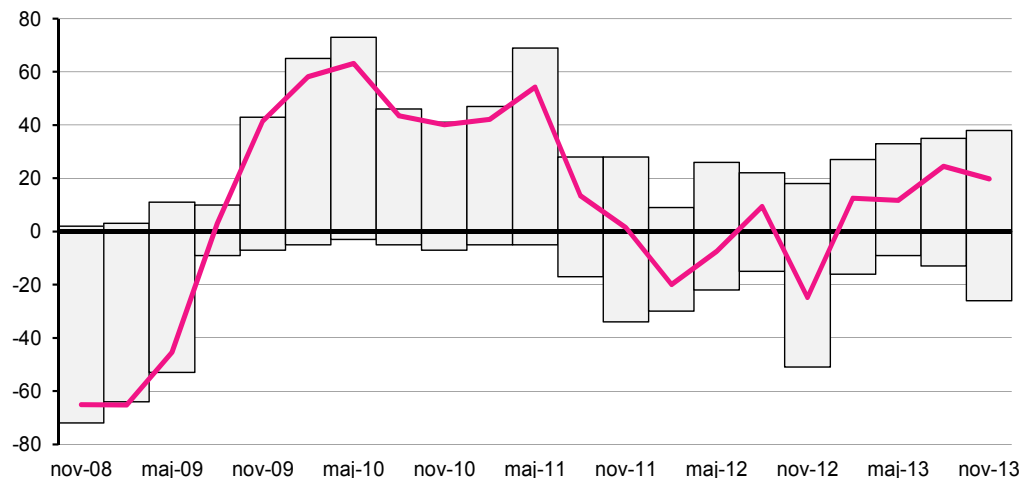
Orderingen för maskinindustrin är ett belysande exempel. Här ökar nu orderingen på export samtidigt som orderingen från hemmamarknaden minskar något.

” Mindre ökning i orderingen, exporten bättre än hemmamarknaden

För metallvaruföretag som till betydande del är underleverantörer till de stora exportföretagen ser vi däremot en ökad ordergång både på export och här hemma.

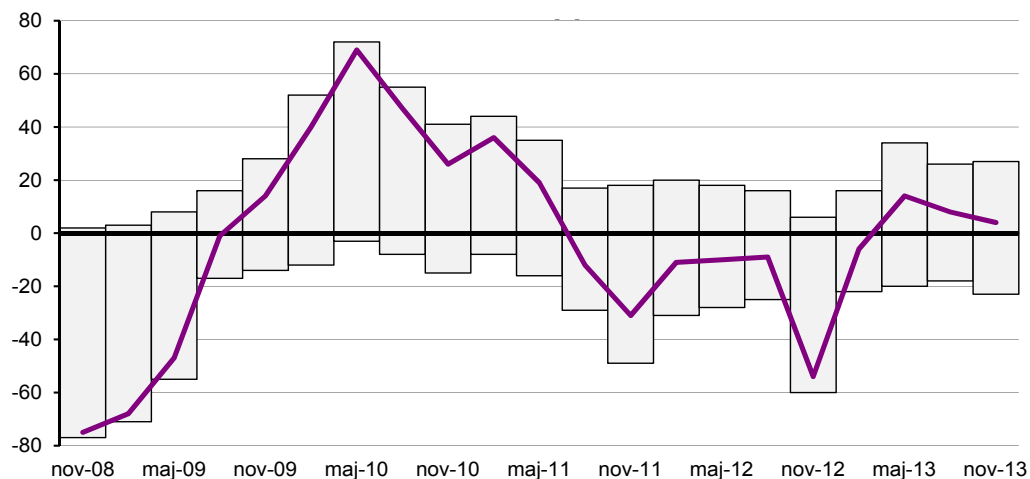
För leverantörer sammantaget har också ordervolymer ökat något jämfört med tidigare både på export och från hemmamarknaden. Bilindustrins leverantörer har en jämförelsevis fortsatt stark ordertillväxt och det gäller även för leverantörer till maskinindustrin men här enbart på export. För leverantörer till byggindustri är nu ordervolymen oförändrad efter en lång period av minskad ordergång.

Fler exportorder men taktén uppåt nu något lägre...

Andel teknikföretag (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingen från exportmarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...och ordertillväxten på hemmamarknaden bromsar upp

Andel teknikföretag (viktat med storleken på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att orderingen från hemmamarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

ORDERINGÅNGEN I DELBRANSCHER

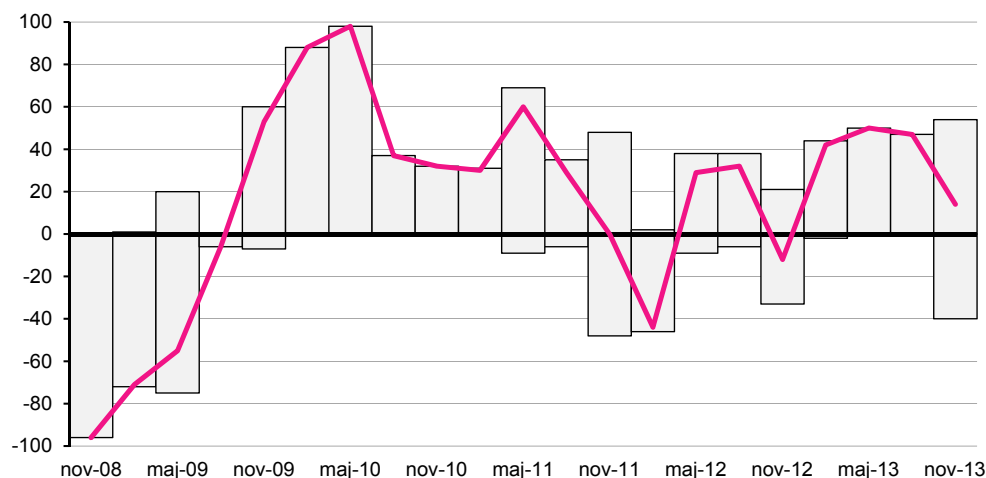
Orderingången i **bil- och transportmedelsindustrin** har bromsat upp påtagligt efter flera kvartal av kraftig uppgång i exportorder. Det återstår att se om uppbromsningen är mer tillfällig.

Orderingången från hemmamarknaden som tidigare inte gått så starkt som exporten ökar nu i något högre takt. Samtidigt skall noteras att tillväxten här är fortsatt begränsad.

” Exportorderingången dämpad i bil- och transportmedelsindustrin

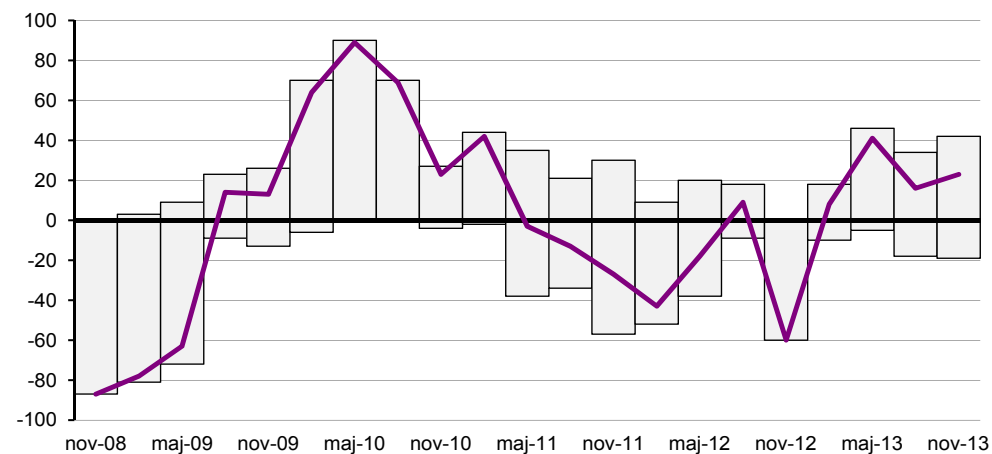
En sammantaget dämpad ordertillväxt har inneburit att företagens syn på orderstocken nu inte är fullt lika positiv som tidigare. En närmast oförändrad andel eller en fjärdedel av företagen anser visserligen att orderstocken är större än normalt. Men fler företag än tidigare rapporterar nu orderstocken som liten jämfört med tredje kvartalet. Färdigvarulager visar inga stora förändringar och en klar majoritet, 82 procent, anser lagren som mer normala.

Ordertillväxten i bil- och transportmedelsindustrin på export bromsar upp...

Andel bil- och övriga transportmedelsföretag (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingången från exportmarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...men fortsatt ordertillväxt på hemmamarknaden

Andel bil- och övriga transportmedelsföretag (viktat med storleken på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att orderingången från hemmamarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

Orderingången för **leverantörer till bilindustrin** har i likhet med bil- och transportmedelsindustrin sammantaget ökat kraftigt tidigare i år. Även leverantörerna har nu en dämpad ordertillväxt, men ordertillväxten framstår här som jämförelsevis fortsatt stark.

Från exportmarknaden redovisar hälften av företagen en fortsatt ökad orderingång, eller i samma storleksordning som föregående kvartal. Däremot rapporterar en något högre andel av företagen en minskning i exportorder jämfört med föregående kvartal. Det är företag med minskad ordervolym som förklarar den sammantaget något svagare ordertillväxten.

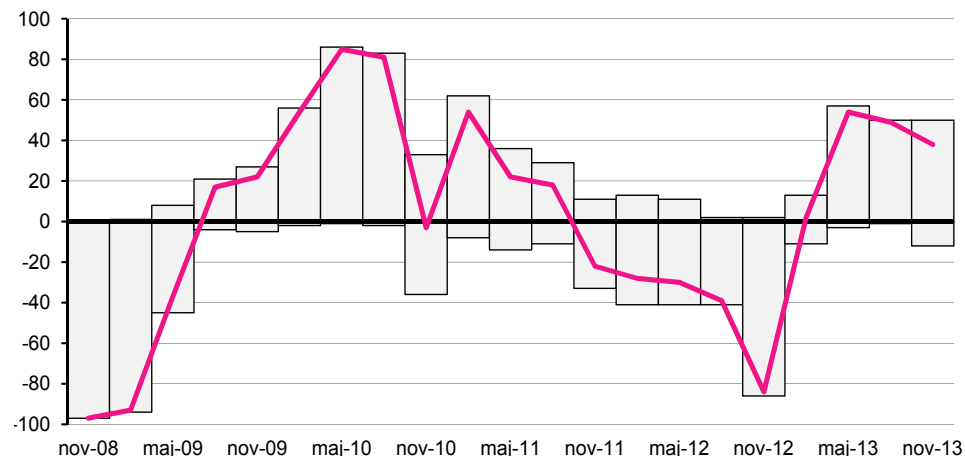
” Ökad orderingång, men liten orderstock sammantaget

Orderstockarna uppfattas av leverantörerna

na som påfallande små sett till de senaste kvartalens ökade ordervolymer. Andelen företag som anser orderstocken som stor ökar visserligen, men samtidigt ökar också andelen företag som anser orderstocken som liten i betydande grad eller från vart tjugonde företag till vart fjärde företag.

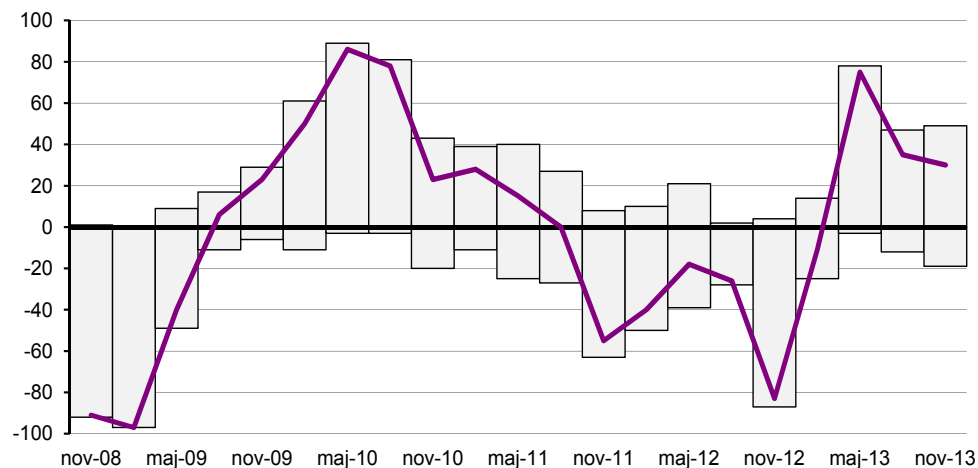
Drygt 80 procent anser lager av färdiga varor som normala.

Exportorder för bilindustrins leverantörer ökar i något lägre takt...

Andel leverantörer till bilindustrin (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingången från exportmarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...och lite dämpat på hemmamarknaden

Andel leverantörer till bilindustrin (viktat med storleken på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att orderingången från hemmamarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

Orderingången för **maskinindustrin** ökar i högre takt jämfört med de närmast två föregående kvartalen. Samtidigt är ökningstakten fortsatt begränsad vilket är en återspeglning av svag internationell efterfrågan.

En fjärdedel av företagen rapporterar ökade exportorder vilket i det närmaste är oförändrat jämfört med tredje kvartalet. Däremot är det färre företag som rapporterar om minskade exportorder, eller vart tionde företag mot vart femte företag föregående kvartal.

Efterfrågan från Sverige är fortsatt låg. Orderingången minskar i ringa omfattning och har tidigare varit negativ under lång tid.

Sammantaget är tillverkare av maskiner missnöjda med orderstocken och detta oaktat den successiva förbättringen

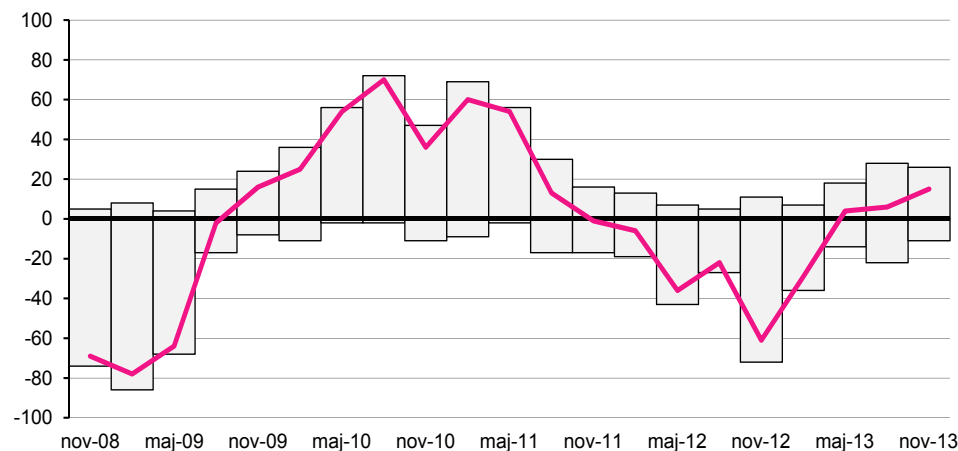
” Orderingången på export förbättras för maskinindustrin

i orderingång på export under loppet av 2013. Fler företag än tidigare rapporterar orderstocken som mindre än

normalt. Under sista kvartalet i år anser över hälften, eller 57 procent, orderstocken som mindre än normalt mot 38 procent föregående kvartal. Bara vart tionde företag anser orderstocken som stor.

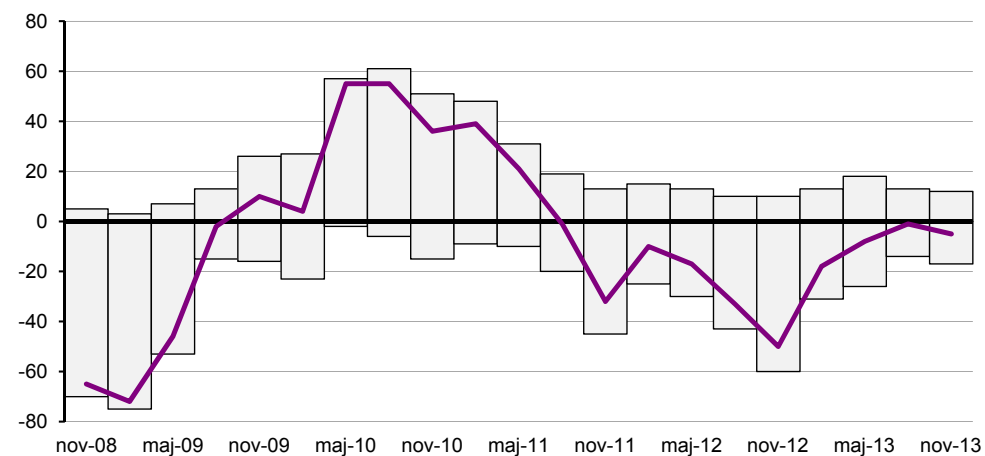
För tillverkare av kraftalstrande maskiner ökar orderingången för andra kvartalet i rad, om än här i lite lägre takt än under tredje kvartalet. För tillverkare av maskiner till andra industribranscher (än teknikföretag) ökar orderingången från exportmarknaden återigen i samma måttliga omfattning som under andra kvartalet i år. Däremot minskar orderingången från hemmamarknaden också det för andra kvartalet i rad.

Maskinindustrins orderingång ökar på export...

Andel maskinföretag (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingången från exportmarknaden det senaste kvartalet ökat (+) respektive minskat (-) jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat).
Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...men minskar något på hemmamarknaden

Andel maskinföretag (viktat med storleken på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att orderingången från hemmamarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat).
Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

Leverantörer till maskinindustrin har fortsatt ökade ordervolymer, men det är nu en tredjedel av företagen som rapporterar ökade exportorder mot vartannat företag föregående kvartal. Detta återspeglar i viss mån att den internationella investeringskonjunkturen ännu inte kommit igång med någon större styrka.

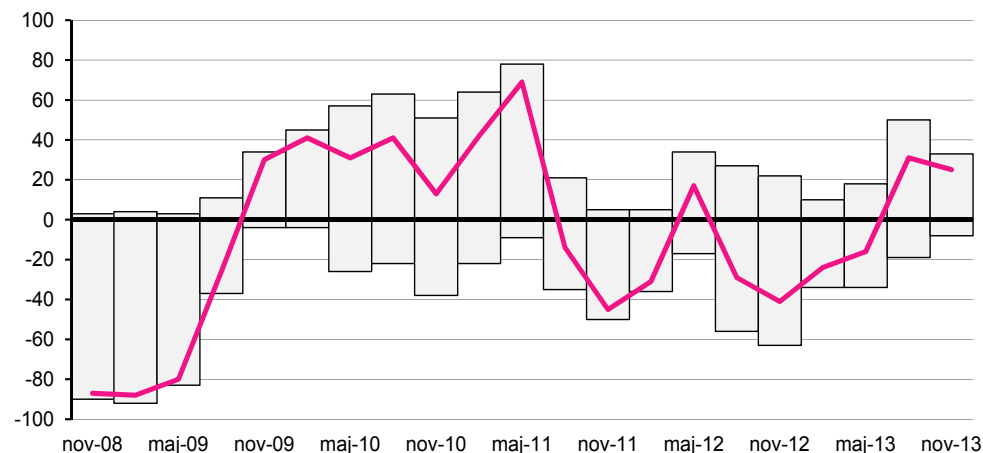
Från hemmamarknaden kommer samtidigt en kraftigare inbromsning av efterfrågan jämfört med på export. Färre företag

” Order dämpas särskilt på hemmamarknaden för leverantörer till maskinindustri än föregående kvartal rapporterar ökad ordergång och det samtidigt

som nu knappt vart fjärde företag redovisar minskad ordergång jämfört med vart tionde företag under tredje kvartalet.

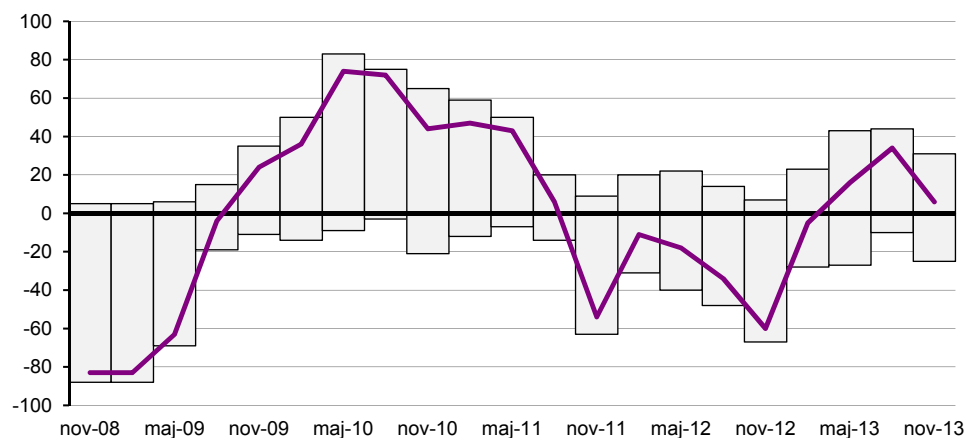
Dämpad tillväxt i ordergång har inneburit även en klart mer negativ syn av orderstocken. Drygt hälften, 54 procent, av företagen anser orderstocken som mindre än normalt. Föregående kvartal var motsvarande siffra endast 18 procent. Begränsade 13 procent anser orderstocken som stor.

Exportorder för leverantörer till maskinindustrin fortsätter öka...

Andel företag som levererar till maskinindustrin (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att ordergången från exportmarknaden det senaste kvartalet ökat (+) respektive minskat (-) jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...men ordertillväxten stannar upp på hemmamarknaden

Andel företag som levererar till maskinindustrin (viktat med storleken på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att ordergången från hemmamarknaden det senaste kvartalet ökat (+) respektive minskat (-) jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

Efterfrågan för **leverantörer till tele- och elektroindustri** har dämpats under sista kvartalet 2013. Tillväxten i exportorder har fallit tillbaka till en marginell ökning. Däremot ökar hemmaorder i ungefär i samma takt som under tredje kvartalet. Utfallet av orderstocken är däremot inte fullt lika negativ som under tredje kvartalet. Hälften av företagen ansåg då orderstocken som liten, en siffra som nu omfattar vart femte företag. Samtidigt ökar andelen företag med stor orderstock från vart tionde företag till knappt vart femte företag.

Orderingången för **instrumentindustrin** fortsätter att minska. Nedgången under sista kvartalet är dock inte lika omfattande som under föregående kvartal.

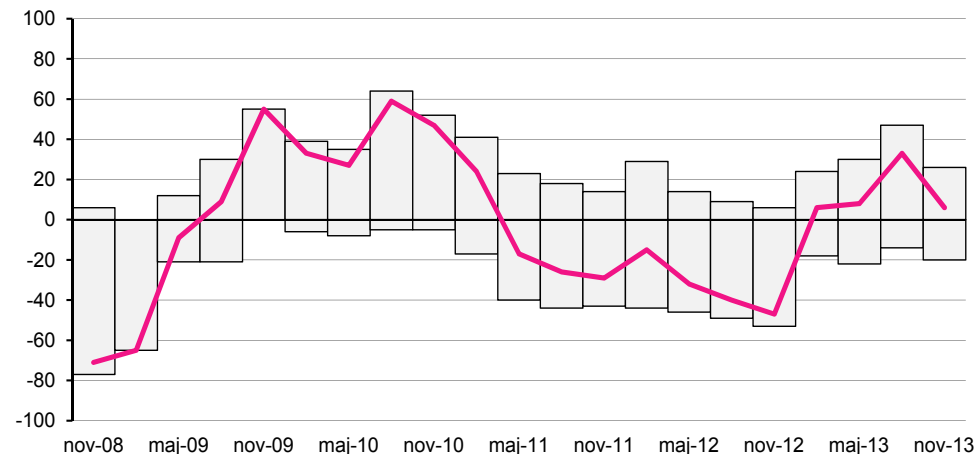
” Dämpad ordertillväxt för leverantörer till tele- och elektroindustrin

tande som under föregående kvartal. Exporten dominerar stort med 90 procent av försäljningen och här rapporterar företagen en minskad orderingång i lite lägre takt än tidigare. Efterfrågan från hemmamarknaden är oförändrad jämfört med tredje kvartalet.

Tillverkare av **elmaskiner** redovisar en i det närmaste oförändrad ordervolym från exportmarknaden. Order från hemmamarknaden minskar och dessutom i lite större omfattning än under tredje kvartalet.

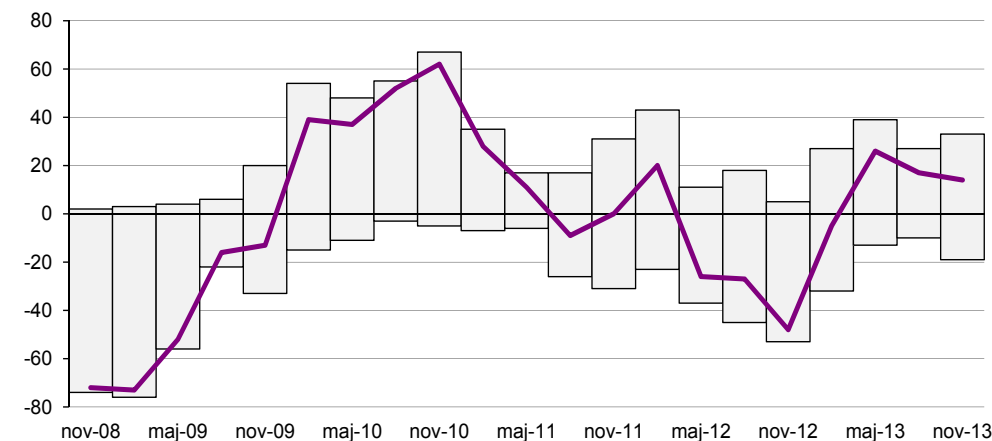
Det tidigare positiva omdömet om orderstocken som tillverkare av elmaskiner och elapparater redovisat kvarstår inte längre som följd av en den svaga orderingången under senare tid. Knappt tio procent av företagen anser nu orderstocken som stor jämfört med 70 procent under vart och ett av de senaste sex kvartalerna.

Tillväxten i exportorder för leverantörer till tele- och elektroindustrin avtar

Andel leverantörer till tele- och elektroindustrin (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingången från exportmarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

..och hemmamarknaden växer i långsammare takt

Andel leverantörer till tele- och elektroindustrin (viktat med storlek på hemmamarknadsförsäljningen) som anger att order från hemmamarknaden det senaste kvartalet ökat (+) respektive minskat (-). Kurvan visar skillnaden netto (ökat-minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer

Orderingången för **metallvaruindustrin** har nu efter flera kvartal av tillbakagång börjat öka om än i liten omfattning. Ett stort bidrag till detta är ökade order från exportmarknaden, bl.a. som en följd av att konjunkturläget på det största marknadsområdet EU har förbättrats på senare tid.

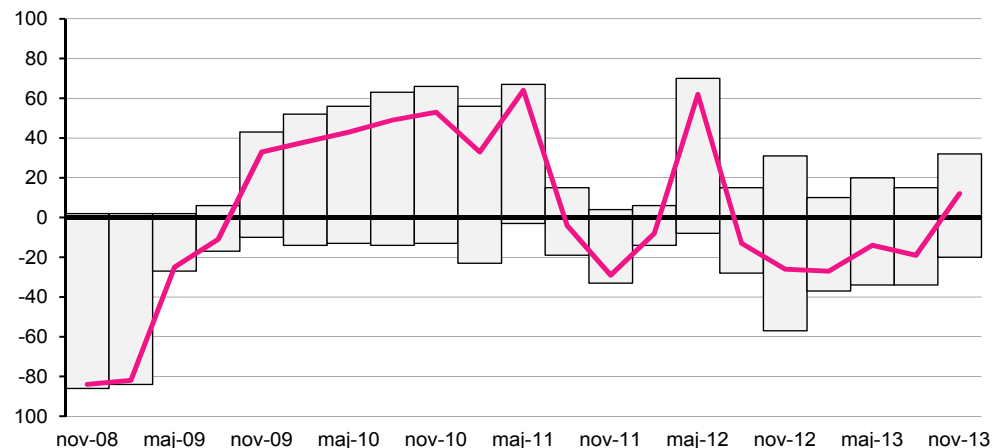
Order från hemmamarknaden fortsätter att förbättras och företagen rapporterar ytterligare ett något bättre utfall än under föregående kvartal. Ökningstakten är dock fortsatt begränsad.

Trots en lite bättre orderingång är missnöjet med storleken på orderstocken stor. Andelen företag som anser orderstocken som mindre än normalt har ökat från 27 procent till 44 procent. Samtidigt anser i stort sett oförändrat drygt vart tionde företag orderstocken som stor.

” Orderingång från export ökar för första gången på över ett år

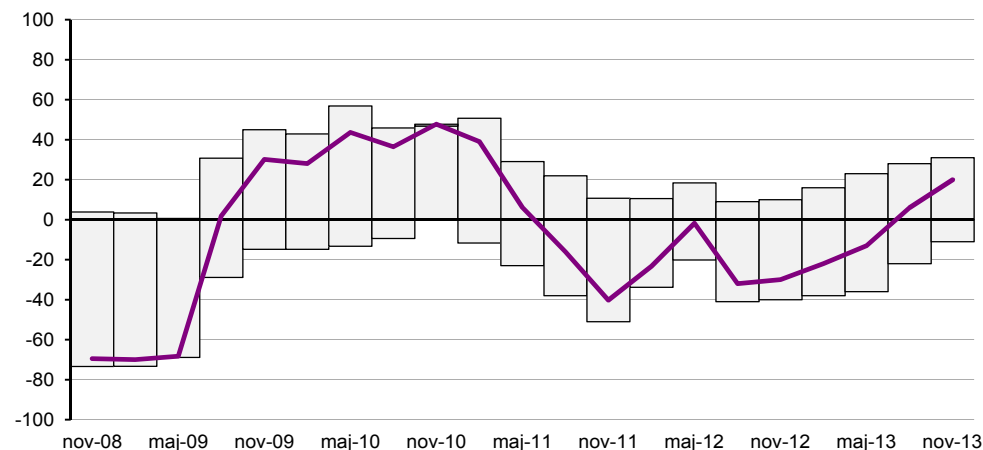
Renodlade metallbearbetande företag, de som främst utför fräsning, borrar, omformning, ytbehandling m.m., rapporterar återigen en ökad orderingång från exportmarknaden och här i samma takt som föregående kvartal. Med 70 procent av försäljningen till Sverige är utvecklingen här hemma dock av störst betydelse. Order från hemmamarknaden minskar nu för de renodlade metallbearbetande företagen, om än måttligt efter två kvartal av relativt omfattande ökning.

Exportorder för metallvaruföretag ökar något...

Andel metallvaruföretag (viktat med storleken på exportförsäljningen) som anger att orderingången från exportmarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

...och fortsatt uppåt på hemmamarknaden

Andel metallvaruföretag (viktat med storleken på hemmarknadsförsäljningen) som anger att orderingången från hemmamarknaden ökat (+) respektive minskat (-) det senaste kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kurvan visar skillnaden netto (ökat - minskat). Källa: Teknikföretagens kvartalsvisa konjunkturbarometer.

Efterfrågan för leverantörer till bygg- och anläggningsindustrin är fortsatt svag.

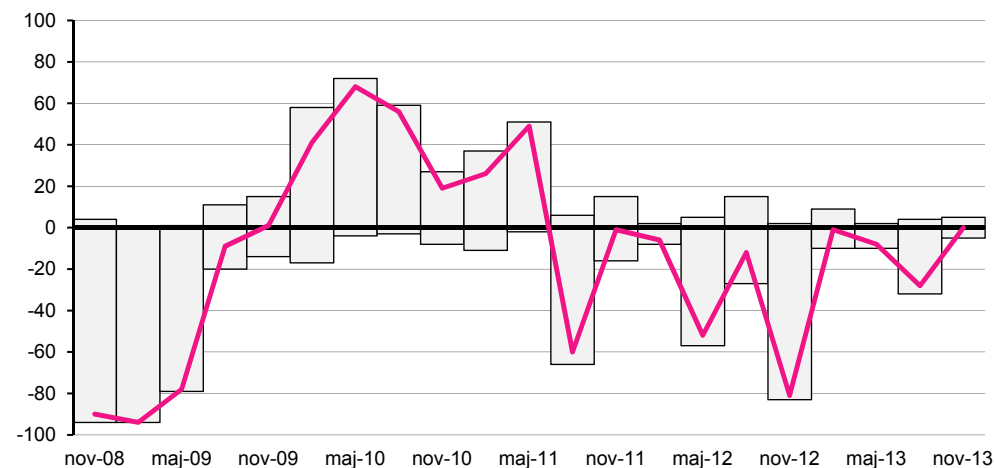
Positivt är att hemmaorder ökar, om än i mer marginell omfattning och det för första gången sedan andra kvartalet 2011.

” Ordervolymerna faller inte längre, men orderstockarna mycket små

Vad gäller efterfrågan från exportmarknaden har den tidigare långvariga nedgången nu bromsat in. Drygt 90 procent av leverantörer till bygg- och anläggningsindustrin rapporterar oförändrad ordergång. Frånvaron av tillväxt är således omfattande.

Trots att ordergången inte längre faller är storleken på orderstocken liten. Utfallet i orderstocken har dessutom försämrats ytterligare jämfört med föregående kvartal och höga tre fjärdedelar av företagen anser den som mindre än normalt. Endast vart tjugonde företag anser orderstocken som större än normalt.

Exportorder på oförändrad nivå för leverantörer till bygg- och anläggningsindustri...

PERSONALLÄGET: NÅGOT LÄGRE EFTERFRÅGAN

Mot bakgrund av att ordertillväxten inte är lika stark som under andra och tredje kvartalet i år är det inte förvånande att bristen på arbetskraft avtar något under innevarande kvartal.

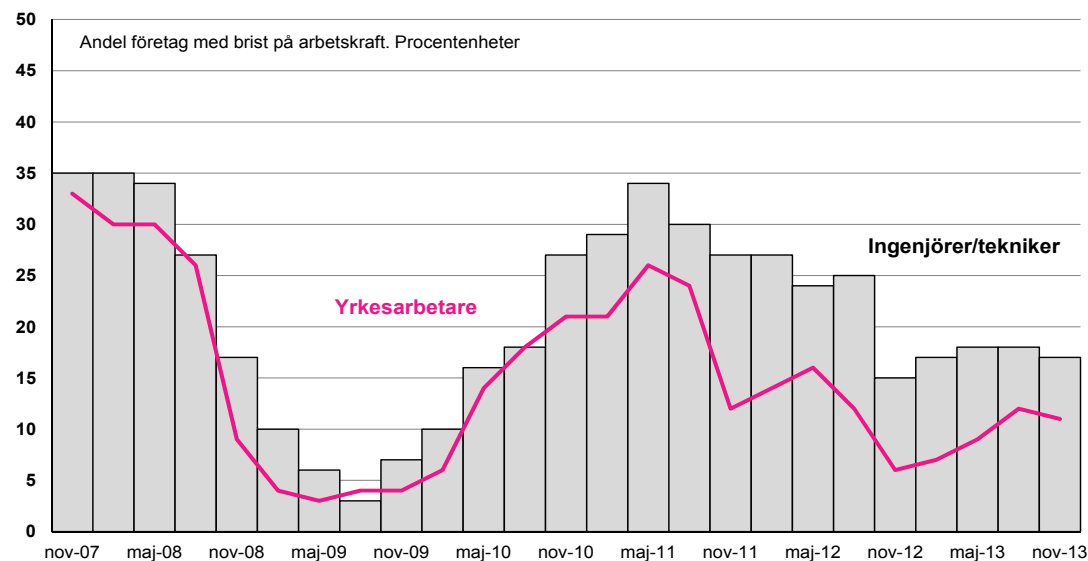
Efterfrågan på **yrkesarbetare** minskar i liten grad under sista kvartalet efter att tidigare ökat under loppet av 2013. Totalt redovisar elva procent av företagen brist på yrkesarbetare mot tolv procent tredje kvartalet.

Bristen minskar i metallvaru- och i maskinindustrin medan den är oförändrat låg för tillverkare av elmaskiner. Däremot ökar bristen i hög omfattning från mycket låga nivåer i instrumentindustrin. Bil- och transportmedelsindustrin redovisar en marginell ökning. Leverantörsföretag sammantaget rapporterar också en lägre brist på yrkesarbetare. Även här avtar således bristen efter att tidigare ökat successivt under loppet av 2013.

Bristen på **ingenjörer** minskar även den i begränsad omfattning och uppgår nu till att omfatta 17 procent av företagen. Samtliga huvudbranscher förutom tillverkare av elmaskiner redovisar en lägre brist på ingenjörer jämfört med föregående kvartal. Värt att notera är att bristen i maskinindustrin visserligen avtar något men har genomgående omfattat drygt vart femte företag under hela 2013.

Leverantörsföretag sammantaget rapporterar en lägre brist på ingenjörer och som under sista kvartalet minskar till 15 procent från vart femte företag under tredje kvartalet.

Få företag rapporterar brist på arbetskraft

Källa: Teknikföretagens konjunkturbarometer

Andel företag med brist på yrkesarbetare och tekniker/ingenjörer

	Metall- varufö- retag	Maskin- industri	Lev. till maskin- industri	El- maski- ner	Lev. till tele- och elektro- industri	Instru- ment- industri	Bil- och trans- port medel	Lev. till bil- industri	Lev. totalt	Teknik- företag totalt
Yrkesarbetare										
maj-2013	14	10	11	12	11	0	6	12	12	9
aug 2013	17	11	24	6	13	5	12	13	15	12
nov-2013	13	9	13	6	9	18	13	11	12	11
Tekniker/Ingenjörer										
maj-2013	14	23	22	26	23	14	13	21	19	18
aug-2013	16	23	23	9	22	18	13	24	20	18
nov-2013	14	21	19	13	17	32	9	16	15	17

Aktuellt från Teknikföretagen

Teknikföretagens Konjunkturbarometer

ISSN 1403-9559

Utges i mars, juni, september och december

Teknikföretagen

Box 5510

114 85 Stockholm

Telefon 08-782 08 00

Fax 08-782 09 00

www.teknikforetagen.se

Teknikföretagen

Anders Rune

Telefon 08-782 08 36

anders.rune@teknikforetagen.se

Bengt Lindqvist

Telefon 08-782 08 34

bengt.lindqvist@teknikforetagen.se

Beställning av tryckt exemplar;

www.teknikforetagen.se

B

PORTO
BETALT
SVERIGE

KAPACITETSUTNYTTJANDET: ÖKAR

Totalt rapporterar 33 procent av företag fullt kapacitetsutnyttjande under fjärde kvartalet jämfört med 30 procent under föregående kvartal. Trots ett ökat kapacitetsutnyttjande under det senaste året är det långt kvar till nivåer som kan betraktas som mer normala.

Särskilt stor ökning i utnyttjande visar instrumentindustri och tillverkare av elmaskiner. I de branscher där efterfrågeläget betraktas som svagare än normalt eller främst metallvaru- och maskinindustri är andelen företag med fullt utnyttjande oförändrad. I transportmedelsindustrin stiger däremot utnyttjandet relativt kraftigt och är nu det högsta sedan andra kvartalet 2012.

För leverantörer sammantaget stiger utnyttjandet med hela sex procentenheter och omfattar 33 procent av företagen. Samtliga grupper av leverantörer redovisar ett ökat utnyttjande av sin produktionskapacitet.

Andel företag med fullt kapacitetsutnyttjande

	nov- 2013	aug- 2013	maj- 2013
Metallvaruföretag	28	28	24
Leverantörer till bygg- och anläggning	28	26	19
Maskinindustri	29	29	30
Leverantörer till maskinindustri	33	32	27
Elmaskiner	28	18	24
Leverantörer till tele- och elektro	37	35	36
Instrumentindustri	68	45	52
Bil- och transportmedelsindustri	41	33	28
Leverantörer till bilindustri	33	27	21
Leverantörer sammantaget	33	28	24
Totalt teknikföretag	33	30	29